

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

KEN nr 9966 af 21/11/2023 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2023-04391

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2023-04391

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2023-04391

Politiken får ikke kritik for mediekommentar

Politiken bragte i foråret 2023 en mediekommentar om skribentens holdning til blandt andet de etablerede nyhedsmediers manglende interesse for kritikken af en dokumentarserie. Den omtalte virksomhed, som havde produceret dokumentarserien, klagede til Pressenævnet over, at kommentaren indeholdt ukorrekte og skadelige oplysninger, som ikke var efterprøvet inden offentliggørelsen. Nævnet fandt ikke grundlag for at udtale kritik. Nævnet lagde blandt andet vægt på, at udsagnene klart fremstod som skribentens vurdering, der ikke overskred de vide rammer for frisprog i en kommentar.

[Klager] ved direktør og producent [Direktøren] har klaget til Pressenævnet over kommentaren ”[Skribenten]: Stædig journalist har pillet DR’s Spies-dokumentar fra hinanden. Hvorfor står han helt alene? ” og ”Lille [Journalisten] mod mediesystemet”, som blev bragt af Politiken den 27. april 2023 og 1. maj 2023 på henholdsvis politiken.dk og i den trykte udgave, idet virksomheden mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har klaget over, at kommentaren indeholder ukorrekte og skadelige oplysninger, som ikke er efterprøvet inden offentliggørelsen.

1 Sagsfremstilling

Den påklagede kommentar

Politiken bragte den 27. april 2023 [Skribenten]s kommentar ”[Skribenten]: Stædig journalist har pillet DR’s Spies-dokumentar fra hinanden. Hvorfor står han helt alene? ” på politiken.dk. Kommentaren blev bragt under bjælken ”MEDIEKOMMENTAR”. Kommentaren har følgende underrubrik:

”Hvorfor vil ingen store medier mon røre ved den krasse kritik af DR’s Spies-dokumentar fra efteråret, spørger [Skribenten] i denne kommentar. ”

Af kommentaren fremgår følgende:

”Husker du DR’s dagsordensættende dokumentar ’Spies og morgenbolledamerne’? Næsten en million seere kiggede chokerende med, da serien blev sluppet lød i august sidste år med rystende afsløringer af, hvordan solkongen Simon Spies udnyttede unge ansatte seksuelt. I månederne efter var offentligheden asfalteret med artikler, indslag og debat om Spies’ skørlevned – og samtidens accept af hans excesser. Danske medier bragte i efteråret over 2.000 artikler og indslag om Simon Spies. Mange af dem med afsæt i oplysninger fra DR-dokumentaren.

Nu har historien taget en uventet drejning: En enmandshær fra Nordjylland – freelancejournalisten [Journalisten] – har af egen drift og uden et medie i ryggen kastet sig ud i en kritisk granskning af de oplysninger, som ’Spies og morgenbolledamerne’ præsenterer. Og ikke mindst de journalistiske arbejdsmetoder, dokumentaren hviler på.

I en mere end otte timer lang podcastserie, 'Simon Spies – Karaktermord i Primetime'?, i foreløbig otte afsnit undersøger [Journalisten] med lup og pincet hver en sten og hvert et sandkorn i DR-dokumentaren. Han finder adskillige problemer, fejl og unøjagtigheder. Blandt andet mener han at tilbagevise, at der skulle have været piger helt ned til 15 år blandt morgenbolledamerne, og at en af dokumentarens hovedpersoner, [Personen], blev skuddet direkte ud i narkomisbrug eller prostitution efter tiden hos Spies. Hun var i øvrigt – ifølge [Journalisten] – ikke morgenbolledame i to-tre år, som dokumentaren hævder, men i seks-otte måneder.

[Journalisten] mener også at kunne påvise, at produktionsselskabet bag dokumentaren, [Klager], har betalt en kilde 1.000 kroner for at medvirke og givet hende penge til en flaske vodka, som hun drak af under interviewet. Endelig fremgår det af [Journalisten]s podcastserie, at otte af kilderne i 'Spies og morgenbolledamerne' ikke føler sig informeret om, at de optrådte i så kritisk en dokumentar.

Hår i suppen eller hårdt anslag mod DR's dokumentar?

Jeg er oprigtigt i tvivl. Men DR's svenske søsterstation, SVT, har afstået fra at bringe dokumentaren, fordi den i svenskernes øjne ikke dokumenterer påstanden om Simon Spies' sadistiske tilbøjeligheder.

Summen af [Journalisten]s arkæologiske anstrengelser burde under alle omstændigheder være rigeligt til, at andre medier dristede sig ind i sagen og undersøgte, hvad der er op og ned. Men sølle to radiointerviews – i DR's mediemagasin 'Tabloid' og Ekstra Bladets 'Q&Co' – og en artikel i Frihedsbrevet er det blevet til. Her afviser DR og [Klager] alle [Journalisten]s påstande.

Ingen af landets store medier har villet røre sagen med en ildtang, på trods af at de bar DR-dokumentaren ind på skjolde i efteråret. End ikke journalisterne eget fagblad, Journalisten, eller 'Presseløgen' på TV 2 News, som jo ellers dyrker mediekritikken, har taget historien op.

Det er lille [Journalisten] mod DR og det tavse mediesystem. Hvorfor får han lov til at stå der alene, uden at nogen af de store medier springer på sagen?

Selvsvingende sølvpapirshat

Én forklaring kunne selvfølgelig være, at landets medier ved en særegen telepatisk overenskomst er nået frem til, at [Journalisten]s dokumentation er, ja, hår i suppen, der ikke ændrer det samlede billede af Simon Spies' afskyelige adfærd. Meget muligt. Men dokumentaren satte så massiv en dagsorden, at det må være en publicistisk pligt at afklare, om den holder vand.

En anden mulig forklaring er, at medierne ser [Journalisten] som en selvsvingende sølvpapirshat, som man ikke vil danse kinddans med. Men selv særlinge kan jo have en pointe. Eller fem.

En tredje forklaring på tavsheden kunne være, at landets medier i efteråret promoverede og citerede DR's Spies-dokumentar så intenst, at en kritik af serien automatisk ville pege på dem selv – altså lægge op til selvkritik. Og den slags er jo ikke sjovt. Det svækker troværdigheden.

Jeg har ikke den fjerneste idé om, hvad mediernes tavshed skyldes. Men den er uholdbar. Landets nyhedsmedier har en pligt til kritisk at evaluere de historier, de serverer for borgerne. ”

Til kommentaren er indsat en faktaboks med overskriften ”*MEDIEKOMMENTAR*”, hvoraf fremgår tre billeder af henholdsvis [Skribenten], [Fagperson A] og [Fagperson B], der er placeret ved siden af hinanden. Under billederne fremgår følgende tekst:

”Den ugentlige mediekommentar skrives på skrift af tre eksterne fagfolk:

[Skribenten] (tv.) er docent i medievidenskab på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, ph.d. og tidligere chefredaktør på Vid&Sans.

[Fagperson A] (midt) har blandt andet været chefredaktør på Tænk og rådgiver nu i dataetik og digitale medier.

[Fagperson B] (th.) har blandt andet været chefredaktør på Information og lytter- og seerredaktør i DR. ”

Politiken bragte den 1. maj 2023 [Skribenten]s kommentar *”Lille [Journalisten] mod mediesystemet”* i den trykte udgave i sektion 2, side 2. Kommentaren blev bragt under bjælken ”MEDIEKOMMENTAR”. Kommentarens indhold er enslydende med indholdet af kommentaren *”[Skribenten]: Stædig journalist har pillet DR’s Spies-dokumentar fra hinanden. Hvorfor står han helt alene?”* bragt den 27. april 2023 på politiken.dk.

Omtale på Politikens Facebook-side

Politiken bragte den 28. april 2023 et opslag på mediets Facebook-side, facebook.dk/politiken, med omtale af kommentaren *”[Skribenten]: Stædig journalist har pillet DR’s Spies-dokumentar fra hinanden. Hvorfor står han helt alene?”*. Af opslaget fremgår et billede af Simon Spies med link til kommentaren og teksten: ”Nu har historien taget en uventet drejning”.

Efter offentliggørelsen

Politiken bragte den 4. maj 2023 [Direktøren]s debatindlæg *”Direktør og producent: Mediekommentar om Spies-dokumentar genfremsætter udokumenterede påstande”* på politiken.dk. Debatindlægget har følgende underrubrik:

”Vi står bag Spies-dokumentaren, og vi har ingen problemer med at blive kigget efter i sømmene. ”

Af debatindlægget fremgår følgende:

”I sin seneste mediekommentar undrer [Skribenten] sig over, at der ikke er flere etablerede medier, der har taget vores dokumentar ’Spies og Morgenbolledamerne’ op til kritisk gennemgang, efter [Journalisten] har udgivet en podcast-serie om netop den dokumentarserie.

Ja, det fremgår sågar af Politikens overskrift, at [Journalisten] med sin podcast piller DR’s dokumentar fra hinanden. Det er noget af en påstand.

Det er os hos [Klager], der har produceret serien til DR, og vi har ingen problemer med at blive kigget efter i sømmene. Dokumentaren er baseret på flere års tungt journalistik arbejde, research og kontakt til hundredvis af kilder. Billedet, der tegnes af Simon Spies i serien, er således ikke bare bygget på de personer, der står frem på skærmen, men også på en lang række baggrundskilder, der desværre ikke har villet stille op. Det er fx flere af de tidligere morgenbolledamer, der er meget kede af den tid, og som fortsat ønsker at holde den meget personlige historie skjult for deres familier.

Men [Journalisten] har helt bevidst valgt kun at forelægge en promise af sine mange anklager for [Klager] og DR. Det er ikke klædeligt, når kritikken netop går på god presseskik. Desværre indeholder [Journalisten]s podcast fejlagtige oplysninger og fordrejninger af sandheden, som vi ikke har fået lejligh-

hed til at forklare eller svare på i podcasten. Helt imod hvad der er normal god presseskik - men [Journalisten] er ikke tilmeldt Pressenævnet og opererer tilsyneladende ikke efter de presseetiske regler.

[Journalisten] har henvendt sig til en række af de kilder, der medvirker i vores dokumentar.

Efterfølgende har vi fået oplyst, at flere har ønsket at trække deres udsagn og interviews til [Journalisten] tilbage. Så måske kunne der også være god grund til at gå [Journalisten]s podcast efter i sømmene.

En af de påstande, som [Skribenten] viderebringer i sin kommentar, er fx, at en af dokumentarens kilder er blevet betalt med vodka og 1.000 kroner. Det på trods af at [Klager] og DR fuldstændig har tilbagevist den påstand, der er faktisk forkert. Og den eneste kilde til påstanden sågar selv har henvendt sig til [Journalisten] for at få det fjernet fra podcasten, Facebook og hvor påstanden ellers optræder.

Det vil [Journalisten] ikke, på trods af at han ved, at der er tale om en særlig sårbar kilde, som det kræver omhyggelige etiske overvejelser at bringe i spil.

[Skribenten] skriver også, at [Journalisten] tilbageviser, at en af dokumentarens hovedpersoner, [Personen], bliver skubbet direkte fra livet som morgenbolledame hos Spies og ud i et narkomisbrug og prostitution. Men det er der ingen grund til at tilbagevise, for det bliver ikke påstået i dokumentaren. En anden påstand handler om, at en af morgenbolledamerne ikke var hos Spies i to-tre år, men i seks til otte måneder, på trods af, at hendes familie siger, at opholdet varede i flere år. Og sådan kan vi blive ved med at tilbagevise [Journalisten]s postulater.

Selvfølgelig har [Skribenten] ret, når han skriver, at man som medie har en pligt til kritisk at evaluere de historier, man serverer for borgerne. Det gør vi også hos [Klager] og hos DR. Det gør vi, inden vi går i luften med en historie, hvor vi med de kritiske journalistiske briller hele tiden vurderer, om vi har dokumentationen til at stå på mål for vores historier. Og har vi ikke det, ja så skal de naturligvis ikke offentliggøres. Det er en løbende proces, og skulle der komme noget frem, efter vi har offentliggjort, så det viser sig, at der er alvorlige fejl i vores historie, ja så tager vi det alvorligt og retter til - selvfølgelig; det er vores troværdighed, som er på spil her.

I forbindelse med vores dokumentarserie om Spies og morgenbolledamerne har vi hele vejen igennem været sikre på vores dokumentation - også efter [Journalisten] er kommet på banen med sine fordrejede påstande, som ikke har givet os anledning til at ryste på hånden.

Men der er ingen tvivl om, at mange opfatter Simon Spies og hele det liv, der var omkring alt, hvad han stod for, som fantastisk og berusende.

Den side af livet omkring Simon Spies forsøger vi også at få med i dokumentaren. Men man kan og må ikke se bort fra, at en række modige kvinder har valgt at fortælle en anden og mere mørk side af historien om Simon Spies, end der hidtil har været fortalt. En historie, der er for alvorlig og gennemdokumenteret til, at den må forsvinde i [Journalisten]s jagt på at finde hullerne i osten hos os. ”

Politiken bragte den 6. maj 2023 [Direktøren]s debatindlæg ”Politiken gentager udokumenterede påstande” i den trykte udgave i sektion 2, side 11. Debatindlæggets indhold er enslydende med indholdet af debatindlægget ”Direktør og producent: Mediekommentar om Spies-dokumentar genfremsætter udokumenterede påstande” bragt den 4. maj 2023 på politiken.dk.

[Klager]s klage er modtaget i Pressenævnet den 16. juni 2023.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

Korrekt information, kildekritik, forelæggelse mv.

[Klager] har indledningsvis oplyst, at virksomheden producerede tv-serien ”*Spies og morgenbolledamerne*” for DR. Serien, der var i tre episoder, blev sendt på DR1 den 21. august 2022. I serien medvirker og omtales en række personer, der indgik i miljøet omkring Simon Spies, herunder også et par af de kvinder, der gik under betegnelsen ”morgenbolledamer”.

Efter seriens udsendelse var der debat om, hvorvidt det var berettiget at vurdere datidens handlinger på baggrund af nutidens normer. I den forbindelse rettede journalist [Journalisten] i en podcastserie kritik af de metoder, der ifølge [Journalisten] var blevet anvendt af [Klager] under produktionen af serien. [Journalisten] hævder blandt andet i podcasten, at en af seriens medvirkende var blevet lokket til at deltage mod at få 1.000 kr. og en flaske spiritus. Den medvirkende skulle ifølge [Journalisten] have oplyst at have modtaget pengene direkte fra tilrettelæggeren. Det er ikke korrekt, at den påståede betaling har fundet sted, og der har ikke været fremlagt dokumentation for, at den er foretaget.

Forelagt beskyldningerne om betaling af kilderne oplyste DRs nyhedschef [Nyhedschefen] til [Journalisten]:

”Helt generelt kan jeg oplyse, at [Klager] ikke har betalt nogen medvirkende for at stille op i dokumentaren ”*Spies og morgenbolledamerne*”. Optagelser til dokumentarprogrammer er ofte omstændige og langtrukne, og der kan i visse tilfælde være tale om at dække udgifter til eksempelvis tabt arbejdsfortjeneste, transport og diæt for medvirkende. Alle eventuelle udgifter til medvirkendes transport eller diæter er bogført efter normal regnskabspraksis og udbetalt på regulær vis.”

I første afsnit af [Journalisten]s podcast oplyser [Journalisten], at den medvirkende, som er den eneste kilde til påstandene, har trukket sine udtalelser tilbage inden publiceringen, og at hun ikke ønsker at medvirke i [Journalisten]s podcast.

Serien kritiseres endvidere af [Journalisten] for at have angivet en ansættelsesperiode for en af ”morgenbolledamerne”, [Personen], forkert. I serien fremgår det, at [Personen] var hos Spies i ca. tre år. [Journalisten] mener, at der er tale om 7-8 måneder. Det er vigtigt, at man i en dokumentarudsendelse er så omhyggelig som muligt med de faktiske oplysninger. Derfor er tidsangivelsen i serien baseret på en avisartikel, hvor [Personen] medvirker, familie billeder af [Personen] og samtaler med [Personen]s familie. På baggrund af de oplysninger, der har været til rådighed, vurderer [Personen]s søster [Søsteren] i udsendelsen opholdet hos Spies til ca. 3 år. Et tredje kritikpunkt fra [Journalisten] er hans oplysning om, at 7-8 af seriens medvirkende har fortalt ham, at de har været utilfredse med deres medvirken. [Klager] og DR kan blot konstatere, at de otte måneder efter seriens premiere ikke havde modtaget én klage fra en eneste medvirkende. I april 2023 henvendte én medvirkende sig efter at have været i kontakt med [Journalisten].

Ud over påstanden om bestikkelse med alkohol og penge blev [Journalisten]s kritik ikke forelagt for [Klager], og [Klager] havde derfor ikke mulighed for at bidrage til, at fejlene blev rettet inden offentliggørelse. [Journalisten]s påstande er faktisk forkerte, og de er efter deres offentliggørelse blevet afvist af både [Klager] og DR.

I den påklagede kommentar har Politiken gentaget beskyldningen mod [Klager] om blandt andet at have betalt en medvirkende med en flaske spiritus. Dette sker, selv om [Journalisten] i sin podcast forud for offentliggørelsen af kommentaren har oplyst, at den medvirkende har trukket sine udtalelser tilbage. Politikens skribent [Skribenten] medvirkede selv i [Journalisten]s podcast, hvor han understøttede [Journalisten] i hans forkerte antagelser og udtaler sig om det presseetisk betænkelige i at betale kilder. I [Journalisten]s podcast udtaler [Skribenten] blandt andet:

”Hvis det du fortæller mig, er foregået på den måde, så er der to problemer i det: Det ene er forholdet til sårbare kilder. Det vil sige mennesker, der ikke måske er vant til at optræde i medierne og ikke kender konsekvenserne, eller har en ide om konsekvenserne af deres udtalelser. Det andet problem er spørgsmålet om, hvorvidt man betaler kilder for at optræde, det kan være betaling i naturalier, penge, fordele eller noget andet. Det er også et meget stort journalistisk problem, når det sker, hvis det sker. Fordi man dermed ikke kan være sikker på at journalisten får en udsagn, som er rene og ikke er styret af penge (utydeligt). ”

og:

”Det risikerer at forplumre og forstyrre den sandhedsværdi, der ligger i udsagnet, fordi kilderne har en interesse i at sige noget bestemt, fordi de bliver betalt for det. ”

Herefter opsummerer [Journalisten]:

”[Skribenten] understreger, at problemet ikke forsvinder ved at journalisten eller tilrettelæggeren overfører pengene privat til kilden. ”

Og [Skribenten] fortsætter:

”Hvis de slet ikke er ved deres sansers fulde fem, så skal man slet ikke inddrage dem. Så det er et spørgsmål her om, vi har at gøre med en sårbar kilde eller med en kilde, der her ikke rigtigt er så sammenhængende, at man overhovedet bør lade vedkommende optræde. ”

Som følge af Politikens kommentar har [Klager] oplevet en række negative reaktioner. Dette gælder på sociale medier, hvor [Klager]s medarbejdere personligt har modtaget hadefulde kommentarer. Serien er stemplet som vildledende og utroværdig, og i forbindelse med [Klager]s arbejde med kilder til andre produktioner har [Klager] oplevet, at kilder trækker sig på grund af oplysningerne i Politiken. De voldsomme reaktioner bekræftes også af, at Politiken efter det oplyste lukkede sit kommentarspor på artiklen, da den er lagt på Facebook, på grund af brud på deres regler for en god og ordentlig tone.

I lederartikler og debatindlæg tillades i videre omfang frisprog end i nyhedsindslag og reportager. Kommentaren bør efter [Klager]s opfattelse behandles som sædvanligt redaktionelt indhold. Det er ikke den formelle overskrift på en artikel, der i sig selv er afgørende for, efter hvilke regler den skal bedømmes. Det afgørende er dens indhold og forholdene omkring dens tilblivelse.

Når en del af mediebranchen retter kritik mod en anden del af mediebranchen, skal der normalt være videre grænser end i sædvanlige nyhedsproduktioner og reportager. I denne situation er der imidlertid

ikke tale om en redaktør eller klummeskriver, der deler af sin vurdering eller holdning om et emne. Der er tale om en skribent, der vælger at være talerør for en kritik mod [Klager]. Tilmed en kritik, han ved er trukket tilbage af den centrale kilde i sagen. Der er ikke tale om hans subjektive behandling af emnet, men om et forsøg på at sælge [Journalisten]s forkerte og udokumenterede kritik til Politikens læsere. En uberettiget kritik, der er til stor skade for [Klager]. Der er ingen grund til, at den type journalistik skulle kunne dække sig bag at være publiceret i en kommentar.

Skribenten har i kommentaren henvist de fremsatte faktiske påstande til [Journalisten], men det samlede indtryk af kommentaren er, at Politiken indtager [Journalisten]s standpunkt, og dermed er [Journalisten]s talerør. Politiken spørger retorisk sine læsere, hvorfor ingen andre end [Journalisten] gør noget i denne sag, og hvorfor han skal kæmpe denne sag alene. Der er tale om en appel til læserne om at gøre noget aktivt til støtte for [Journalisten]. Når Politiken på denne måde bliver allieret med [Journalisten] og på aktivistisk vis promoverer hans synspunkter og dermed puster liv i hans argumenter, så må Politiken identificeres med [Journalisten] og stå inde for de udsagn, som Politiken vælger at bringe.

At der ikke er tale om Politikens vurdering af serien står klart, når indholdet består af [Journalisten]s anklager, uden at der gøres rede for [Klager]s eller DRs synspunkter ud over i en bisætning at nævne, at [Klager] og DR i øvrige medier har ”afvist alle [Journalisten]s påstande”. Politiken gør end ikke opmærksom på, at den centrale kilde har trukket sig fra kritikken mod [Klager], selv om dette fremgik af [Journalisten]s podcast, og der blev ikke rettet henvendelse til [Klager].

Det fremgår ikke af kommentaren, at den var udtryk for [Skribenten]s personlige vurdering som anført af Politiken. For ledere og øvrige kommentarer med personlige vurderinger og holdninger er dette klart deklareret til læserne. Dette er ikke tilfældet og bidrager til indtrykket af, at der er tale om almindeligt redaktionelt indhold. Idet kommentaren ikke er udtryk for en vurdering, skal den efter [Klager]s opfattelse vurderes som en almindelig redaktionel artikel.

Dette resultat støttes af Pressenævnets praksis. I Pressenævnets kendelse af 12. marts 2019 i sag nr. 2018-80-0180 var der tale om en leder, hvor det meste af indholdet var skribentens subjektive holdning. Imidlertid var der konkrete udsagn, som var af faktisk karakter. Pressenævnet udtalte kritik for de faktiske udsagn, der kunne være krænkende.

I kommentaren har Politiken taget forbehold. Det afgørende for, om der fremsættes beskyldninger mod [Klager], er det samlede indtryk af kommentaren. Et formelt forbehold kan ikke berettige indhold, hvis det samlede indtryk er, at der uberettiget fremsættes beskyldninger. Kommentarens samlede indtryk er, at [Klager] beskyldes for at have og brudt de regler, der gælder for dokumentarproduktioner. Dette støttes af, at kommentaren er en appel til læserne om at gøre noget aktivt til støtte for [Journalisten], at kommentaren fremfører [Journalisten]s udokumenterede anklager mod [Klager] uden på noget tidspunkt at gøre rede for [Klager]s eller DRs synspunkter bortset fra, at de har ”afvist alle [Journalisten]s påstande”, at kommentaren undlader gøre læserne opmærksom på, at den centrale kilde har trukket sig fra kritikken mod [Klager] – et forhold [Skribenten], som deltager i den podcast, hvor det blev oplyst, naturligvis er klar over, og endelig rettede Politiken ikke henvendelse til [Klager].

På den baggrund blev det samlede indtryk af kommentaren, at Politiken rettede beskyldninger mod [Klager].

Som anført ovenfor har skribenten [Skribenten] selv medvirket i [Journalisten]s podcast, hvor han udtaler sig som uafhængig ekspert og kommer med objektive og faktuelle udtalelser af kritisk karakter omkring [Klager] og DR. Disse udtalelser er aldrig blevet forelagt hverken [Klager] eller DR. Det burde de have været, og som deltager i podcasten må det forudsættes kendt af [Skribenten]. Anklagerne er de ovenfor anførte, herunder for eksempel, at [Klager] har bestukket en medvirkende med en flaske spiritus for at deltage i serien. Denne anklage samt flere af [Journalisten]s påstande viderebringer [Skribenten] efterfølgende i Politiken, men nu som skribent og derfor under dække af, at det er en subjektiv vurdering og ikke en faglig objektiv kritik. [Skribenten] skifter på den måde mellem at agere objektiv ekspert og subjektiv kommentator alt efter, hvor han optræder med de samme krænkende oplysninger.

Kommentarens overskrift er en faktisk oplysning om, at en journalist har kunne pille serien i stykker, og at det har affødt en stærk kritik mod [Klager]. Som det også fremgår tydeligt af overskriften, er der tale om at promovere [Journalisten]s arbejde ved at konstatere, at det er lykket for ham at pille serien i stykker og få rettet en stærk kritik mod [Klager]. Det er en faktisk oplysning, som Politiken har ansvaret for. Det angribelige bestyrkes af, at Politiken burde vide, at der ikke er dokumentation for påstandene, og at [Klager] og DR har afvist beskyldningerne.

Overskriften er også misvisende, idet Ekstra Bladet af to omgange i programmet "Q&CO", DR i programmet "Tabloid" og Frihedsbrevet på dette tidspunkt allerede havde viderebragt [Journalisten]s kritik. Som minimum må DR og Ekstra Bladet være at betragte som store medier.

Det er Politikens opgave at sikre, at indholdets rigtighed efterprøves ved forelæggelse. Det er også Politikens opgave at sørge for, at de kommentarer, der kommer af forelæggelsen, i relevant omfang gengives i forbindelse med kommentaren.

Som det fremgår af kommentaren, er der flere faktiske forhold, der fremføres som kritik mod [Klager]. Det gælder for eksempel overskriftens oplysninger om, at en journalist har pillet serien fra hinanden med deraf følgende stærk kritik af [Klager]. Det gælder også oplysningen om, at [Klager] skulle have bestukket en medvirkende med en flaske spiritus til at deltage i serien.

Henset til de alvorlige beskyldninger og den skadevoldende karakter burde Politiken have forelagt oplysningerne og indhentet kommentarer fra [Klager]. Det er imidlertid ikke sket.

I en dokumentarjournalistisk sammenhæng er der tale om meget alvorlige beskyldninger mod [Klager]. Som en del af samme branche er dette Politiken fuldt bekendt. Alligevel valgte Politiken at fremføre disse skadelige og fejlagtige beskyldninger mod [Klager]. [Klager] henvendte sig med det samme, Politikens kommentar blev offentliggjort, men først efter en uge fik [Klager] bragt sine svar på kritikken, og der skulle gå 13 dage, før Politiken indsatte et link på Facebook til [Klager]s oplysninger om sagen. Mediebilledet i dag bevæger sig hurtigt, og når Politiken agerer så langsomt, så er skaden desværre sket.

Karakteren af udtalelserne er i en journalistisk sammenhæng særdeles grove. Der er tale om beskyldninger mod [Klager] om at have handlet uredeligt med sine kilder. Det er beskyldninger, der angår selve livsnerven for en journalistisk virksomhed som [Klager], og som anført ovenfor kan [Klager] mærke, hvordan det påvirker kontakten til kilder i hverdagen. [Klager] er en mindre virksomhed og en voldsom kritik, uanset om den måtte være ubegrundet, er egnet til at tilføje [Klager] betydelig skade.

2.2 Politikens synspunkter

Korrekt information, kildekritik, forelæggelse mv.

Politiken har afvist, at god presseskik skulle være tilsidesat i den aktuelle sag.

Den påklagede kommentar skal vurderes ud fra andre kriterier end almindeligt redaktionelt indhold. Som en kommentar og dermed en subjektiv tekst gælder der ifølge praksis og Pressenævnets afgørelser vide rammer, og de er på ingen måde overskredet.

Den påklagede tekst er bragt som en mediekommentar, der gengiver skribentens personlige synspunkter, og den er tydeligt markeret som en sådan. Der er tale om et fast format – en ugentlig kommentar, der har været at finde i avisen i mere end seks år. Kommentaren beskriver nøgternt striden mellem [Klager] og journalist [Journalisten], men er i sin kerne en kritik af de større, etablerede medier, der ikke har interesseret sig for [Journalisten]s vedholdende kritik af [Klager]s tv-serie om Simon Spies, og der gisnes om årsagerne.

Skribenten har givet meget tydeligt udtryk for, at han ikke kan afgøre, om kritikken er berettiget:

”Hår i suppen eller hårdt anslag mod DR’s dokumentar? Jeg er oprigtigt i tvivl.”

Det fremgår også af kommentaren, at såvel [Klager] som DR på det kraftigste har afvist kritikken. Kritikken gengives i hovedpunkter, men tages som nævnt ikke for pålydende. Tværtimod bruges udtrykket ’[Journalisten]s påstande’, og der nævnes den mulighed, at de etablerede medier allerede har undersøgt sagen og fundet ham utroværdig og hans kritik ubeføjet:

”En anden mulig forklaring er, at medierne ser [Journalisten] som en selvsvingende sølvpapirshat, som man ikke vil danse kinddans med.”

Kritikkens omfang og karakter får dog skribenten til at mene, at det ville være relevant at interessere sig for emnet, og han mener, at medierne, herunder Politiken, må man formode, svigter deres brugere ved at lade sagen ligge:

”Summen af [Journalisten]s arkæologiske anstrengelser burde under alle omstændigheder være rigeligt til, at andre medier dristede sig ind i sagen og undersøgte, hvad der er op og ned.”

Der nævnes en række mulige årsager til, at stort set ingen medier har søgt at finde ud af, om der er hold i beskyldningerne – deriblandt den mulighed, at det ville være pinligt for medierne, hvis en dokumentarserie, som de selv har omtalt indgående, skulle vise sig at have været behæftet med fejl.

Det forhold, at skribenten har optrådt som kilde i et af [Journalisten]s podcastafsnit, er sagen uvedkommende. Skribenten udtalte sig som mediekyndig fagperson generelt og principielt om arbejdet med sårbare kilder inden for journalistik og om problemerne forbundet med at betale kilder for at medvirke i journalistik i det omfang, det forekommer. Interviewet blev i øvrigt foretaget i efteråret 2022, adskillige måneder før første episode af [Journalisten]s podcast blev publiceret.

Der er på ingen måde tale om, at Politiken ikke har villet lade [Klager] komme til orde. Det ville dog være højst usædvanligt, hvis det skulle ske som et element i en personlig kommentar. For god ordens skyld har Politiken bemærket, at Politiken den 6. maj 2023 bragte et debatindlæg fra [Direktøren] under overskriften *"Politiken gentager udokumenterede påstande"*.

"Landets medier har en pligt til kritisk at evaluere de historier, de serverer for borgerne", hed det i kommentaren, og Politiken kan erklære sig helt enig. Som medievirksomhed har Politiken en ganske særlig forpligtelse til at lade sig kigge i kortene og være åbne for kritik.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jens Kruse Mikkelsen, Hans Peter Blicher, Ulrik Holmstrup og John Meinert Jacobsen.

Kompetence

Pressenævnet bemærker indledningsvis, at det følger af medieansvarslovens § 34, at "massemediernes indhold og handlemåde" skal være i overensstemmelse med god presseskik. Det er således mediet og ikke den enkelte journalist eller skribent, som er part i Pressenævnets sag, ligesom det er redaktøren, der eventuelt pålægges at offentliggøre en kendelse fra Pressenævnet efter medieansvarslovens § 49.

God presseskik

Korrekt information, kildekritik, forelæggelse mv.

[Klager] har klaget over, at kommentaren indeholder ukorrekte og skadelige oplysninger, som ikke blev forelagt virksomheden inden offentliggørelsen.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende, jf. punkt A. 1, A. 2 og A. 3.

Det følger videre af de vejledende regler for god presseskik, at angreb og svar bør, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde. Dette gælder i særlig grad krænkende eller skadelige udsagn. Det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer. Overskrifter og mellemrubrikker skal i form og indhold have dækning i den pågældende artikel eller udsendelse, jf. punkt. A. 4, A. 5 og A. 6.

Pressenævnet bemærker, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der

for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

Det er Pressenævnets opfattelse, at en kommentar i videre omfang end nyhedsartikler og lignende reportager kan indeholde vurderende, kommenterende og subjektive betragtninger, og at der derfor må indrømmes en høj grad af frisprog i sådanne artikler. Det er endvidere nævnets opfattelse, at det bør være klart, også for andre end mediets faste læsere, hvilken type artikel, der er tale om.

Den påklagede kommentar er blevet bragt under en bjælke med teksten ”MEDIEKOMMENTAR”. Kommentaren var ledsaget af et billede af skribenten [Skribenten], og hans navn indgår også i kommentarens overskrift. Pressenævnet finder på baggrund heraf, at det fremgår tilstrækkeligt klart, at der er tale om en kommentar. Teksten vurderes derfor efter de videre rammer for frisprog.

Pressenævnet finder, at den påklagede kommentar klart fremstår som et indlæg, hvori skribenten [Skribenten] med udgangspunkt i [Journalisten]s podcastserie ”*Simon Spies - karaktermord i primetime?* ” tilkendegiver sin holdning til blandt andet de etablerede nyhedsmediers manglende interesse for kritikken af dokumentarserien ”*Spies og morgenbolledamerne*”. Nævnet finder endvidere, at de fremsatte udsagn ikke overskrider de vide rammer for frisprog i en kommentar. Nævnet bemærker, at det fremgår af kommentaren, at [Klager] i øvrig medieomtale har afvist alle [Journalisten]s påstande. Nævnet bemærker videre, at Politiken den 4. og 6. maj 2023 bragte et debatindlæg fra [Direktøren] med kritik af den påklagede mediekommentar.

På denne baggrund finder nævnet ikke grundlag for at udtale kritik af Politiken for at bringe den påklagede kommentar uden forelæggelse for [Klager].

Afgjort den 21. november 2023